

Suvestinė redakcija nuo 2001-07-20 iki 2004-01-20

Įsakymas paskelbtas: Žin. 1999, Nr. [29-844](#), i. k. 099301MISAK00000073

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRAS

**Į S A K Y M A S
DĖL PAGRINDINIŲ MIŠKO KIRTIMŲ TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO**

1999 m. kovo 5 d. Nr. 73
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos miškų įstatymo (Žin., 1994, Nr. [96-1872](#); 1996, Nr. [110-2507](#); 1997, Nr. 56-1542) 19 straipsniu:

1. T v i r t i n u Pagrindinių miško kirtimų taisykles (pridedama).
2. Aplinkos ministerijos informacijos kompiuterinėje sistemoje vadovautis reikšminiais žodžiais: „miškai“, „valdymo sistema“.

APLINKOS MINISTRAS

ALGIS ČAPLIKAS

PAGRINDINIŲ MIŠKO KIRTIMŲ TAISYKLĖS**BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Pagrindinių kirtimų taisyklės parengtos vadovaujantis Lietuvos Respublikos miškų, Saugomų teritorijų ir Aplinkos apsaugos įstatymais, Privačių miškų tvarkymo ir naudojimo nuostatais, Specialiosiomis žemės ir miško naudojimo sąlygomis, Miškų sanitarinės apsaugos ir kitais teisės aktais. Taisyklės privalomos visiems miškų savininkams, valdytojams ir naudotojams.

2. Vykdamas pagrindinius kirtimus, turi būti sudarytos sąlygos racionaliam, pastoviam ir daugiatisliam miško išteklių naudojimui, miško aplinkosauginių ir rekreacinių funkcijų užtikrinimui bei biologinės įvairovės išsaugojimui ir gausinimui, našių ir atsparių tikslinių medynų atkūrimui nustatytu laiku. Kartu siekiama sudaryti palankias sąlygas miškų ūkio gamybai tobulinti, miškų struktūrai, sklypų formai ir dydžiui bei medynų išdėstymui miško masyve optimizuoti.

3. Pagrindiniai kirtimai vykdomi III ir IV grupių miškuose kertant techninės ar kitokios ūkinės ir ekonominės brandos amžiaus, taip pat blogos būklės, pažeistus bręstančius medynus. Plotas, kuriame vykdomi pagrindiniai kirtimai, vadinamas birže.

Siekiant optimizuoti sklypų formą ir dydį bei medynų teritorinį išsidėstymą, kirtimai gali būti vykdomi nedideliuose (III grupės miškuose – iki 1 ha, IV grupės – iki 2 ha) bręstančių medynų sklypuose, besiribojančiuose ar įsiterpusiuose į kertamus brandžius ar rekonstruotinus medynus, jaunuolynus, laikinai mišku neapaugusius miško plotus. Tuo pačiu tikslu rekomenduojama atidėti normalios sanitarinės būklės brandžių medynų kirtimą, jeigu šie įsiterpę ar ribojasi su didesniais bręstančių medynų sklypais.

4. Pagrindiniai-atkuriamieji kirtimai vykdomi II grupės miškuose, siekiant atnaujinti medynus bei racionaliai panaudoti juose esančią medieną. Šie kirtimai vykdomi gamtinės brandos amžiaus arba jaunesniuose pažeistuose, išretėjusiuose, ligų bei kenkėjų apniukuose medynuose.

5. Miško sklypų kirtimo eiliškumas nustatomas atsižvelgus į medynų būklę, amžių, struktūrą, skalsumą, pomiškio būklę, teritorinę padėtį, selektinę vertę ir ekologinę bei ekonominę reikšmę, taip pat į greta kertamos biržės liekančių medynų atsparumą vėjams, miško ligoms, kenkėjams ir kt.

Pagrindinių kirtimų planas sudaromas vadovaujantis tokiu eiliškumu:

- medynai, skubiai kirstini pagal būklę:
 - a) nusakinti pušynai;
 - b) vienaardžiai 0,3–0,4 skalsumo;
 - c) blogos sanitarinės būklės;
- ankstesnių metų nepriekirtos;
- medynai su perspektyviu šviesinių tikslinių medžių rūšių pomiškiu ar polajiniais tikslinių medžių rūšių želdiniais;
- brandūs medynai, įsiterpę į jaunuolynus, rekonstruotinus medynus, miško plynumas ar besiribojantys su jais, jeigu tai leidžia optimizuoti miško sklypų formą ir dydį;
- medynai su perspektyviu unksminių medžių rūšių pomiškiu ar antruoju ardu;
- trečios selektinės grupės medynai;
- kiti brandūs medynai.
- d) perbrendę medynai.

Medynai, augantys sklypuose, kuriuose keičiama miško žemės pagrindinė tikslinė paskirtis (kai kertamas miškas elektros tiekimo, vamzdynų bei kitiems objektams statyti, keliams tiesti, karjerams, durpių gavybai ir kitais atvejais), kertami nesilaikant minėto eiliškumo.

Pirmos selektinės grupės medynai, ypač spygliuočių, kirstini gero sėklų derliaus (4-5 balai pagal Kaperio skalę) metais.

Papildyta papunkčiu:

Nr. [477](#), 2000-10-31, Žin., 2000, Nr. 96-3054 (2000-11-10), i. k. 100301MISAK00000477

6. Minimalūs medynų kirtimo bei gamtinės brandos amžiai pateikiami 1 lentelėje.
7. Biologinei bei kraštovaizdžio įvairovei išsaugoti būtina vadovautis tokiomis nuostatomis:
- 1) parenkant miško kirtimo ir atkūrimo būdus, išnaudoti savaiminio atžėlimo galimybes;
 - 2) visais galimais atvejais biržių ribas tapatinti su sklypų ribomis;
 - 3) palikti biržėse kiek galima tolygiau išsidėsčiusius stuobrius, drevėtus ir uoksinius medžius, taip pat pavienius, ypač vyresnio amžiaus nei vidutinis kertamo medyno amžius, pušies, ąžuolo, uosio, liepos bei kitų kietųjų ir minkštųjų lapuočių medžius (7–10 medžių 1 ha);
- Papunkčio pakeitimai:*
 Nr. 477, 2000-10-31, Žin., 2000, Nr. 96-3054 (2000-11-10), i. k. 100301MISAK00000477
 Nr. 339, 2001-06-25, Žin., 2001, Nr. 63-2300 (2001-07-19), i. k. 101301MISAK00000339

- 4) palikti atsparių vėjavartai medžių grupes retų augalų radimvietėse, prie šaltinių, upelių bei kitose ekologiniu ir estetiniu požiūriu vertingose vietose;
- 5) pagrindiniai plyni ir neplyni kirtimai aplink retų paukščių lizdavietes draudžiami 5 priede nurodytu atstumu.

1 lentelė

Lietuvos miškų medynų minimalūs pagrindinių kirtimų ir gamtinės brandos amžiai

Vyraujančios medžių rūšys	IV grupės miškai	III grupės miškai	Gamtinės brandos (pagrindinių- atkuriamųjų kirtimų II grupės miškuose) amžiai
Pušis, maumedis, uosis, 101 klevas, guoba	111	170	
Eglė	71	81	120
Ąžuolas	121	141	200
Beržas, liepa, juodalksnis, skroblas	61	61	90
Drebulė, tuopa	41	41	60
Baltalksnis, blindė, gluosnis	31	31	50

PASTABA. Privačiuose miškuose taikomi pagrindinių kirtimų amžiai Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. liepos 24 d. nutarimu Nr. 799 patvirtintuose Privačių miškų tvarkymo ir naudojimo nuostatuose.

PAGRINDINIŲ KIRTIMŲ BŪDAI

8. Miškuose taikomi plyni, atvejiniai ir atrankiniai pagrindinių kirtimų būdai. Atvejiniai ir atrankiniai kirtimai dar vadinami neplynais pagrindiniais kirtimais.

Kirtimo būdas nustatomas kiekvienam taksaciniam sklypui, atsižvelgus į miškų grupę ir kategoriją, augimvietės sąlygas, esamo ir būsimo (tikslinio) medyno sudėtį, struktūrą ir selekcinę vertę, esamą pomiškį bei atkūrimo būdą, taip pat į technines ir ekonomines sąlygas. Numatant medyno kirtimo būdą, būtina atsižvelgti į būsimo medyno sudėtį arba bent vyraujančią medžių rūšį ir miško atkūrimo būdą.

9. Miško kirtimai projektuojami ir medynai kertami vienodų ar panašių augaviečių sąlygų taksacinių sklypų ar jų grupių, kuriose formuotinas tos pačios tikslinės rūšinės sudėties medynas, ribose.

Vienoje biržėje pageidautina taikyti vieną kirtimo būdą. Atskirose biržės dalyse, ne mažesnėse kaip 1,0 ha, kai tai būtina miškininkystės požiūriu, galima taikyti skirtingus kirtimo būdus. Mažesniuose plotuose taikytinas didžiajai biržės daliai tinkamiausias kirtimo būdas.

Jei greta yra kirstini skirtingi pagal augaviečių sąlygas ir medynų sudėtis brandžių medynų sklypai, juos galima sujungti į vieną biržę. Tačiau miško kirtimo bei atkūrimo būdai parenkami atskirai kiekvienam sklypui ar jo daliai.

Punkto pakeitimai:

Nr. [477](#), 2000-10-31, Žin., 2000, Nr. 96-3054 (2000-11-10), i. k. 100301MISAK00000477

10. Plynį kirtimai:

10.1. plynų kirtimų biržės projektuojamos sklypais, o kai sklypai dideli – jų dalimis. Kai biržės ribos sutampa su sklypų ribomis, kirtimai vadinami sklypiniais, kitu atveju – biržiniais. Plynais kirtimais medynas iškertamas iš karto, paliekant tikslinį gyvybingą pomiškį, jaunuolynų grupes, polajinius želdinius, sėklinius bei aplinkosauginių požiūriu vertingus medžius.

Plynai paprastai kertami medynai, kuriuose nėra perspektyvaus antro ardo, polajinių želdinių ar pakankamo kiekio tikslinių medžių rūšių pomiškio bei palankių sąlygų jam atsirasti kertant neplynai.

Plynai kertami visi pelkinių augimviečių medynai ir užpelkėjusių augimviečių („U“ hidrotopo) eglynai;

Vandens telkinių šlaituose, statesniuose kaip 15^0 , tai pat visuose šlaituose, statesniuose kaip 45^0 , plyni kirtimai nevykdomi. Šlaituose, statesniuose kaip 15^0 , bet ne statesniuose kaip 45^0 , maksimalus plynų biržių plotis – 75 m;

Punkto pakeitimai:

Nr. [477](#), 2000-10-31, Žin., 2000, Nr. 96-3054 (2000-11-10), i. k. 100301MISAK00000477

Nr. [339](#), 2001-06-25, Žin., 2001, Nr. 63-2300 (2001-07-19), i. k. 101301MISAK00000339

10.2. maksimalūs leistini plynų kirtimų biržių pločiai nurodyti 2 lentelėje.

Siekiant biržių ribas derinti su sklypų ribomis, jas leidžiama išplėsti iki 1,5 maksimalaus biržės pločio. Sklypų dalis, kurių plotas neviršija 3 ha, o vidutinis plotis – dvigubo maksimalaus leistino biržės pločio, ir iki 3 ha ploto sklypus leidžiama kirsti plynai, nesilaikant 2 lentelėje nurodytų maksimalių leistinų biržių pločių apribojimų.

Maksimalus iškertamos plynų kirtimų biržės (sklypo) plotas IV grupės miškuose – 8 ha, III grupės miškuose – 5 ha.

Ligų, kenkėjų, gaisrų, vėjų stipriai pažeisti ar kitaip labai sudarkyti neperspektyvūs 0,3 – 0,4 skalsumo medynai gali būti iškertami iš karto.

2 lentelė

Maksimalūs leistini plynų kirtimų biržių pločiai

Miško augimviečių sąlygos		Atkuriami medynai	Maksimalus leistinas biržės plotis, m	
miško tipai	dtg		IV grupės miškai	III grupės miškai
Brukniašilis, žaliašilis, šilagiris,	Na, Nb, Nc,	Pušynai, minkštieji lapuočiai	150	100
sausgiris (išskyrus šlaitus)	Nd, Nf	Eglynai, kietieji lapuočiai	100	75
Kitų augimviečių miškai	kitos dtg	Eglynai	75	75
Juodalksnynai		150 100		
Kitų medžių rūšių medynai		100 75		

Punkto pakeitimai:

Nr. [477](#), 2000-10-31, Žin., 2000, Nr. 96-3054 (2000-11-10), i. k. 100301MISAK00000477

Nr. [339](#), 2001-06-25, Žin., 2001, Nr. 63-2300 (2001-07-19), i. k. 101301MISAK00000339

10.3. biržių kryptis – šiaurė–pietūs, biržių šliejimo kryptis – iš rytų į vakarus. Šliejimo būdas – tiesioginis, atskirais atvejais gali būti kulinis. Derinant biržių kryptį prie kvartalinio tinklo bei optimizuojant miško sklypų konfigūraciją, leidžiamas biržių nuokrypis nuo Š-P krypties prieš laikrodžio rodyklę iki 45° ir pagal laikrodžio rodyklę iki 20° ;

Punkto pakeitimai:

Nr. [477](#), 2000-10-31, Žin., 2000, Nr. 96-3054 (2000-11-10), i. k. 100301MISAK00000477

10.4. minimalus plynų kirtimų biržių šliejimo laikas, kai atkuriami minkštųjų lapuočių medynai – 4 metai, kai atkuriami spygliuočių ar kietųjų lapuočių medynai – 6 metai, kai atkuriami pušynai nenusausintose pelkinėse augavietėse – 10 metų. Paprastai gretima biržė kertama, kai anksčiau iškirstoje biržėje želdiniai įskaitomi į mišku apaugusį plotą. Maksimalus biržės ilgis – 1 km. Jei bendras šliejamų biržių ilgis viršija maksimalų biržės ilgį, biržės galais šliejamos ne anksčiau kaip praėjus minimaliam šliejimo laikotarpiui. Šliejimo taisyklės netaikytinos, kai biržės galais liečiasi ne ilgesnėje kaip 30 m atkarpoje;

Punkto pakeitimai:

Nr. [477](#), 2000-10-31, Žin., 2000, Nr. 96-3054 (2000-11-10), i. k. 100301MISAK00000477

10.5. kai būtina greičiau iškirsti didelius brandžių bei perbrendusių medynų plotus, leidžiami kulisiniai kirtimai, tačiau užkirtimai galimi atstumu, ne mažesniu už dvigubą normalios plynų kirtimų biržės plotį (kirsti kas trečią), kai atkuriami minkštųjų lapuočių medynai, ir trigubą biržės plotį (kirsti kas ketvirtą), kai atkuriami spygliuočių ar kietųjų lapuočių medynai. Paskutinės kulisos plotį biržių sekoje leidžiama didinti iki 1,5 karto.

III ir IV miško grupių gamtinę brandą pasiekę medynai, nusakinti pušynai, privačiose valdose, ne didesnė nei 10 ha, esantys brandūs medynai, taip pat viena su kita besiribojančiose privačiose valdose esantys brandūs medynai kertami pražanginiu būdu, paliekant kulisas, ne siauresnes kaip maksimalus plynų kirtimų biržės plotis.

Šliejimo apribojimų netaikyti, kai du kirstinus medynus skiria pusamžis ar jaunesnis medynas, kurio plotis ne mažesnis kaip maksimalus leistinas biržės plotis;

Punkto pakeitimai:

Nr. [477](#), 2000-10-31, Žin., 2000, Nr. 96-3054 (2000-11-10), i. k. 100301MISAK00000477

10.6. siekiant užtikrinti bei pagerinti savaiminį miško atžėlimą, paliekami tikslinių, atsparių vėjams rūšių (pušies, juodalksnio, uosio) sėkliniai medžiai. Atlikusius savo paskirtį sėklinius medžius rekomenduojama iškirsti prieš jaunuolyno susivėrimą, žiemos metu, esant sniego dangai. Kertant sėklinius medžius, vadovautis šių taisyklių 7 punkto 3) papunkčio reikalavimais. Siekiant savaiminio atžėlimo nuo brandaus miško sienų kuo didesniame plote, paskutinę biržę biržių sekoje rekomenduojama projektuoti siauresnę.

Punkto pakeitimai:

Nr. [339](#), 2001-06-25, Žin., 2001, Nr. 63-2300 (2001-07-19), i. k. 101301MISAK00000339

11. Atvejiniai kirtimai:

11.1. atvejiniais kirtimais medynas iškertamas 2–3(4) atvejais per 10–20 metų, siekiant suformuoti sąlygiškai vienaamžį naujos kartos medyną. Atvejiniai kirtimai dažniausiai vykdomi sklypuose ar jų grupėse. Pagrindiniai atvejinio kirtimų tikslai – naujo tikslinio medyno suformavimas savaiminiu atsizeldinimu ir medyno išauginimo laiko sutrumpinimas bei racionalesnis medienos panaudojimas, kai medyną sudaro nevienodo brandumo medžiai;

11.2. atvejiniai kirtimai pirmiausia taikytini šiais atvejais:

- kai yra perspektyvus, atitinkantis augimvietės sąlygas ir tolygiai pasiskirstęs plote pomiškis (2 ir 3 priedai);
- kai polajyje yra gyvybingų ir perspektyvių miško želdinių (3 priedas);
- kai yra perspektyvus eglių ar uosių, ne mažesnio kaip 0,4 skalsumo, antrasis ardai;
- kai medynas susideda iš labai skirtingo kirtimo amžiaus medžių rūšių;
- šlaituose, statesniuose nei 15°.

Atvejiniai kirtimai taip pat gali būti vykdomi siekiant sudaryti sąlygas vertingų medžių rūšių pomiškiui atsirasti bei nepageidautinų rūšių, ypač drebulės ir baltalksnio, atžaloms sunaikinti;

Punkto pakeitimai:

Nr. [477](#), 2000-10-31, Žin., 2000, Nr. 96-3054 (2000-11-10), i. k. 100301MISAK00000477

11.3. atvejinių kirtimų atvejų skaičius ir trukmė priklauso nuo medyno rūšinės sudėties, struktūros, skalsumo, atsparumo vėjui, pomiškio ir antrojo ardo medžių kiekio bei būklės, augimvietės sąlygų. Kirtimai kartojami kas 5–10 metų.

Dviem atvejais dažniausiai kertami 0,6–0,7 skalsumo medynai. Paskutiniam atvejui paliekamo medyno skalsumas neturėtų būti mažesnis kaip 0,4. Pušynuose, taikant supaprastintus (B. Labanausko) dviejų atvejų kirtimus, po pirmojo atvejo paliekamas didesnis sėklinių (priedangos) medžių skaičius (0,2–0,3 skalsumas).

Trimis atvejais paprastai kertami didelio skalsumo (0,8–0,9 ir didesnio) medynai. Trys atvejai dažniausiai taikytini kertant medynus, kuriuose dar reikia suformuoti pomiškį (sudaryti savaiminio atžėlimo sąlygas).

Kai atvejiniai kirtimai vykdomi dviardžiam medyne, siekiant iš antro ardo suformuoti naują medyną, kuris vėl bus kertamas atvejinio būdu, kirtimai vadinami dviejų ciklų atvejinais kirtimais.

Kai medynas susideda iš skirtingo kirtimo amžiaus medžių rūšių, taikomi ilgalaikiai atvejiniai kirtimai;

11.4. medynuose, esant grupiniam pomiškiui, taip pat pušynuose ir ąžuolynuose, siekiant savaiminio atžėlimo, taikomi grupiniai-atvejiniai (lizdiniai) kirtimai;

11.5. atvejiniai kirtimai sausesnėse augavietėse vykdomi visame sklype. Didelio ploto drėgnų ir šlapių augaviečių eglynuose, lapuočių su eglėmis (eglių ne mažiau kaip 20% medyno rūšinės sudėties) ir antru eglių ardu medynuose kertama biržėmis, kurių plotis negali viršyti dvigubo plynų kirtimų nustatyto maksimalaus biržių pločio. Šiuo atveju taikomas minimalus plynų kirtimų šliejimo laikas.

Punkto pakeitimai:

Nr. 477, 2000-10-31, Žin., 2000, Nr. 96-3054 (2000-11-10), i. k. 100301MISAK00000477

Nr. 339, 2001-06-25, Žin., 2001, Nr. 63-2300 (2001-07-19), i. k. 101301MISAK00000339

12. Atrankiniai kirtimai:

12.1. laisvieji atrankiniai kirtimai vykdomi įvairiaamžiuose medynuose, kurių sudėtis ir atžėlimo eiga atitinka ūkio poreikius, taip pat siekiant suformuoti įvairiaamžę medyno struktūrą. Jie plačiau taikytini II grupės miškuose, vykdant pagrindinius-atkuriamuosius kirtimus, kur būtina užtikrinti savaiminį miško atžėlimą ir išsaugoti miško aplinką. Šiais kirtimais paprastai kertami sklypai ar jų grupės. Kirtimai kartojami kas 7–15 metų. Vienu atveju rekomenduojama iškirsti ne daugiau kaip 20–25% medyno tūrio. Pirmiausia kertami brandūs, taip pat neperspektyvūs, nepageidautinų rūšių medžiai;

12.2. grupiniai-atrankiniai kirtimai taikytini medynuose su grupėmis išsidėsčiusiu pomiškiu, kur plyni ar atvejiniai kirtimai nepriimtini aplinkosauginiu, rekreaciniu ar ūkiniu požiūriu. Bendra motininio medyno iškirtimo trukmė – 20–40 metų.

13. Brandžių medžių kirtimas nebrandžiuose medynuose:

13.1. pusamžiuose medynuose ir bręstančiuose medynuose, kuriems iki brandos amžiaus liko ne mažiau kaip 10 metų, esančius brandžius bei perbrendusius medžius galima iškirsti neplynais pagrindiniais kirtimais. Tokia priemonė taikytina mišriuose medynuose su labai skirtingais (skirtumas – ne mažiau kaip 20 metų) atskirų medžių rūšių kirtimo amžiais bei medynuose, kuriuose yra išskirtos kelios kartos ir amžiaus skirtumas tarp kartų yra ne mažesnis nei 20 metų. Paliekamo po kirtimo medyno skalsumas neturi būti mažesnis kaip 0,5;

Punkto pakeitimai:

Nr. 477, 2000-10-31, Žin., 2000, Nr. 96-3054 (2000-11-10), i. k. 100301MISAK00000477

13.2. sėkliniai medžiai kertami atlikus jiems savo paskirtį. Geriausias kirtimo laikas – jaunuolyno susivėrimo pradžia, žiemos metas, esant sniego dangai.

KIRTIMŲ APRIBOJIMAI ATSKIRŲ GRUPIŲ BEI KATEGORIŲ MIŠKUOSE

14. Pagal Lietuvos Respublikos miškų ir Saugomų teritorijų įstatymus, Miško apsaugos ir naudojimo saugomose teritorijose taisyklės ir Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų reikalavimus taikomi tokie miško kirtimų apribojimai:

14.1. pirmos grupės – rezervatiniuose miškuose pagrindiniai ir pagrindiniai-atkuriamieji kirtimai nevykdomi;

14.2. antros grupės miškuose gamtinės brandos sulaukę, taip pat stichinių nelaimių ar biotinių faktorių pažeisti, išretėję, blogos būklės medynai kertami pagrindiniais-atkuriamaisiais kirtimais.

Vykdam kirtimus ekosistemų apsaugos miškuose, biržių ribas būtina derinti su augaviečių ribomis, rekreaciniuose miškuose būtina atsižvelgti į jų rekreacinio panaudojimo pobūdį ir intensyvumą.

Pagrindiniai-atkuriamieji kirtimai botaniniuose, iš jų miško genetiniuose, pedologiniuose draustiniuose bei kraštovaizdžio, botaninių-zoologinių bei zoologinių draustinių dalyse, kai saugomi žoliniai augalai ir dirvožemio dangą, vykdomi tik žiemos metu, išalus gruntui, o kitose šių draustinių dalyse – rudenį ir žiemą. Prioritetas teikiamas kirtimo būdams ir metodams, užtikrinantiems savaiminį miškų atkūrimą.

Rekreaciniuose miškuose kertama ne poilsavimo sezono metu. Projektuojant kirtimus ir parenkant kirtimo būdus, vadovaujamasi kraštovaizdžio formavimo principais.

Antros grupės miškuose visų rūšių kirtimus (pagrindinius- atkuriamuosius, ugdymo, sanitarinius ir kt.) rekomenduojama vykdyti kompleksiskai – vienu metu apimant visą kvartalą ar jų grupę;

Punkto pakeitimai:

Nr. [339](#), 2001-06-25, Žin., 2001, Nr. 63-2300 (2001-07-19), i. k. 101301MISAK00000339

14.3. trečios grupės – apsauginiuose miškuose pirmenybė teikiama neplyniems pagrindinių kirtimų būdams;

14.4. ketvirtos grupės – ūkiniuose miškuose leidžiami visi pagrindinių kirtimų būdai ir metodai;

14.5. saugomų teritorijų miškuose, priskirtuose II ir III miškų grupėms, o nacionaliniuose parkuose visuose miškuose miško kirtimai draudžiami nuo kovo 1 d. iki liepos 1 d., jei saugomai teritorijai kitais teisės aktais nėra nustatytas kitoks miško kirtimų laikas.

Papildyta punktu:

Nr. [339](#), 2001-06-25, Žin., 2001, Nr. 63-2300 (2001-07-19), i. k. 101301MISAK00000339

KIRTIMO BŪDAI ATSKIRŲ MEDŽIŲ RŪŠIŲ MEDYNUOSE

15. Kirtimai pušynuose:

15.1. šilagirio, sausgirio, žaliagirio, mėlyngirio (Nc, Nd, Ld, Lc) pušynuose, kuriuose yra perspektyvus eglių ar kietųjų lapuočių pomiškis, polajinės kultūros (2 ir 3 priedai) arba antrasis ardas, siekiant suformuoti iš jų tikslinį medyną, rekomenduojama vykdyti atvejinius kirtimus;

15.2. mėlynšilio ir žaliašilio pušynus (Lb, Nb), esant perspektyviam eglių pomiškiui, rekomenduojama kirsti atvejinio būdu arba plynai priklausomai nuo miškų grupės, išsaugant pomiškį;

15.3. kerpšilio, brukniašilio (Nae, Na) pušynuose rekomenduojama taikyti supaprastintus dviejų atvejų kirtimus, pirmuoju atveju išretinant medyną iki 0,2–0,3 skalsumo ir siekiant sudaryti geresnes savaiminio atžėlimo sąlygas. Atskirais atvejais tokie kirtimai taikytini ir žaliašilio (Nb) bei mėlynšilio (Lb) pušynuose.

Esant nevienodam medyno tankumui bei grupiniam pušies pomiškiui, gali būti taikomi grupiniai-atvejiniai kirtimai;

15.4. visais kitais atvejais pušynai kertami plynai. Kai po plynų kirtimų numatomas savaiminis atžėlimas, ypač pelkinėse ir užpelkėjusiose – tyrašilio, raistšilio ir balašilio (Pa, Pb, Ua, Ub) augimvietėse – paliekami sėkliniai medžiai (ne mažiau kaip 30 vnt./ha).

16. Kirtimai eglynuose:

16.1. šilagirio, sausgirio, mėlyngirio, žaliagirio ir baltmiškio tipų (Nc, Nd, Nf, Lc, Ld, Lf) eglynai su tikslinių medžių rūšių perspektyviu pomiškiu (2 ir 3 priedai) kirstini atvejinio būdu;

16.2. minėtų augimviečių 0,6 ir didesnio skalsumo eglynai, kuriuose yra baltalksnių ar drebulių, taip pat kirstini taikant atvejinius ar atrankinius kirtimus, pirmiausia iškertant minkštuosius lapuočius ir paliekant ne mažesnę kaip 0,5 skalsumą;

16.3. visuose kituose eglynuose pirmenybė teikiama plyniams kirtimams.

Kertant užpelkėjusių ar pelkinių augimviečių eglynus, kuriuose yra juodalksnių ar uosių priemaiša, paliekami šių rūšių sėkliniai medžiai (ne mažiau kaip 30 vnt./ha).

17. Kirtimai kietųjų lapuočių medynuose:

17.1. ąžuolynai, esant jų grupiniam mišrumui, taip pat grynai ąžuolynai su prošvaistėse esančiu ąžuolo pomiškiu kertami grupiniais-atvejiniais 3–4 atvejų kirtimais. Iškertant lizdus, kartu iškertamas trakas, nereikalingų rūšių medžiai ir jų pomiškis juostose apie lizdus, siekiant sudaryti sąlygas ąžuolui atželti.

Tolygiai mišrius ar grynus ąžuolynus su pomiškiu ar be jo rekomenduojama kirsti atvejiniais kirtimais (2–3 atvejais), pirmuoju atveju iškertant nereikalingų rūšių medžius, traką bei neperspektyvų pomiškį.

Sėkliniais arba kitais po jų metais (žiema), o sausose – šilagirio ir sausgirio (Nc, Nd) tipo augimvietėse ir nesėkliniais metais grynus ąžuolynus galima kirsti ir plynai. Kertant nesėkliniais metais, reikia sudaryti prieškiriminio atžėlimo sąlygas. Tam sėkliniais metais turi būti iškertamas trakas biržėse, numatytose kirsti po 2–3 metų;

17.2. uosynai su perspektyviu tikslinių medžių rūšių pomiškiu (2 ir 3 priedai), taip pat medynai be pomiškio, bet su drebulių ir baltalksnių priemaiša, kertami atvejinio būdu. Neperspektyvius senus polajo uosiukus rekomenduojama iškirsti („sodinti ant kelmo“) ne vegetacijos metu. Kitus uosynus tikslinga kirsti plynai, o nustelbtą uosių pomiškį nupjauti, siekiant sulaukti gyvybingų atžalų;

17.3. kiti kietųjų lapuočių medynai, esant juose perspektyviam tikslinių medžių rūšių pomiškiui ar antrajam ardui, kertami atvejinio būdu, o nesant pomiškio – plynai.

18. Kirtimai minkštųjų lapuočių medynuose:

18.1. minkštųjų lapuočių medynus su perspektyviu tikslinių rūšių pomiškiu, polajiniais želdiniais (2 ir 3 priedai) arba antruoju ardu, augančius šilagirio, sausgirio, žaliagirio, mėlyngirio, mėlynšilio, baltmiškio ir šlapgirio (Nc, Nd, Ld, Lc, Lb, Nf, Lf) bei nusaustų žemapelkių (Pc(n), Pd(n)) augimvietėse, taip pat juodalksnynus su uosio pomiškiu palieknio ir juodgirio (Ud, Uf) augimvietėse rekomenduojama kirsti atvejinio būdu.

Minkštųjų lapuočių ne didesnio kaip 0,7 skalsumo, be drebulės medynus su perspektyviu uosių pomiškiu galima kirsti plynai, išsaugant mažą pomiškį, o didelį, nustelbtą pomiškį nupjaunant („sodinant ant kelmo“);

18.2. beržynai 0,7 ir didesnio skalsumo, drebulynai ir baltalksnynai 0,6 ir didesnio skalsumo, kai juose yra 40% ir daugiau tolygiai išsidėsčiusių P, E, A, U priemaišų, augančių šias medžių rūšis atitinkančiose augimvietėse, kirstini ilgalaikiais atvejiniais kirtimais, siekiant suformuoti spygliuočių arba kietųjų lapuočių medynus ir išvengti jų priešlaikinio (nepasiekusių brandos amžiaus) kirtimo. Tam pirmaisiais atvejinio kirtimų atvejais iškertami minkštieji lapuočiai, o po 20–50 ar daugiau metų – naujai suformuotas brandus spygliuočių arba kietųjų lapuočių medynas. Tokiu pat būdu galima kirsti baltalksnynus, kai juose yra 40% ir daugiau gero augimo beržų ar juodalksnių. Paliekamų augti medynų skalsumas turi būti ne mažesnis kaip 0,4, o eglynų – 0,5;

18.3. visais kitais atvejais minkštųjų lapuočių medynus rekomenduojama kirsti plynai.

Juodalksnynus, siekiant jų savaiminio atžėlimo, reikia kirsti žiemą arba vėlai rudenį, po sėklinių metų. Kertant ne po sėklinių metų, paliekami grupėmis išdėstyti sėkliniai medžiai – 20–40 vnt./ha. Kertant pelkinių ir užpelkėjusių augimviečių beržynus su juodalksnių priemaiša, paliktini pastarųjų sėkliniai medžiai.

MIŠKO KIRTIMO, ATKŪRIMO IR KIRTAVIEČIŲ VALYMO DARBŲ REIKALAVIMAI

19. Paruošiamieji miško kirtimo darbai:

19.1. biržių kirtimo, kirtaviečių valymo, miško atkūrimo būdai, saugotino pomiškio ar jaunuolyno, sėklinių ir kitų nekirstinų medžių kiekis bei išsidėstymas nustatomi režiant kirtimo biržę ir nurodomi miško kirtimo dokumentuose.

Išduodant leidimą miškui kirsti, pridedamas schematinis biržės brėžinys, kuriame pažymimos saugomų augalų radimvietės, nekirstinos sklypo dalys ar medžių grupės, taip pat 0,3 ha ir didesni saugotino pomiškio ir jaunuolynų ploteliai bei 0,1 ha ir didesnio ploto perspektyvūs želdiniai;

19.2. biržės eksploatavimo valksmai, medienos ištraukimo ir išvežimo keliai turi būti tokie, kad ateityje galėtų atlikti ir technologinių koridorių funkcijas atkuriant ir ugdant mišką, kovojant su miško ligomis, kenkėjais ir gaisrais.

Prieš kiekvienos biržės kirtimą sudaroma biržės kirtimo kortelė, kurioje nurodomi kirtimo, medienos ištraukimo, kirtavietės valymo būdai, tarpinių sandėlių ir medienos pakrovimo aikštelių vietos, keliai, magistraliniai ir šalutiniai valksmai, priemonės pomiškiui išsaugoti bei biržės skersinių kirtimo eiliškumas. Prieš miško kirtimą atliekami paruošiamieji darbai: biržė, esant reikalui, padalijama į skersines, pažymimi valksmai, medienos ištraukimo keliai, sandėlių, pakrovimo aikštelių vietos bei atliekami kiti darbai pagal Miško darbų saugos taisyklių reikalavimus.

20. Pagrindinių kirtimų technologijos ir sanitarinės apsaugos reikalavimai:

20.1. medienos ruošos darbai vykdomi taip, kad būtų mažiausias neigiamas kirtimo poveikis gamtinei aplinkai, ypač miško paklotei ir dirvožemiui, perspektyviam pomiškiui, savaiminiam jaunuolynui ir miško želdiniams, nekirstiniams medžiams;

20.2. kertant mišką, būtina išsaugoti gyvybingą tikslinį pomiškį ir pagrindinių medžių rūšių antrąjį ardą. Biržės su perspektyviu saugotinu pomiškiu rekomenduojama kirsti rudens- žiemos laikotarpiu, naudojant technologijas, užtikrinančias ne mažesnę kaip 70% pomiškio ir jaunuolyno išsaugojimą. Kai būtina kirsti kitu metų laiku, turi būti išsaugoma ne mažiau kaip 60% saugotino pomiškio.

Kertant plynai, ypač šlapiose kirtavietėse, kur numatomas savaiminis miško atžėlimas, esamas tikslinis medžių rūšių pomiškis, nors ir negausus, yra saugomas;

20.3. biržės dalys, kuriose yra saugotinas gyvybingas pomiškis, pažymimos jos brėžinyje. Kirtavietės patikrinimo ir priėmimo akte nurodomas išlikusio pomiškio kiekis ir procentas, jo išsidėstymas bei būklė ir, jei būtina, – miško atkūrimo priemonės;

Punkto pakeitimai:

Nr. [477](#), 2000-10-31, Žin., 2000, Nr. 96-3054 (2000-11-10), i. k. 100301MISAK00000477

20.4. pagrindiniams kirtimams naudojamos valksmos, prakirstos vykdant ugdymo ar sanitarinius kirtimus. Naujai projektuojant valksmų išdėstymą pagrindinių kirtimų biržėse, vidutinis atstumas tarp valksmų centrų turi būti ne mažesnis negu 24 m. Atstumas tarp valksmų centrų gali būti mažesnis tuo atveju, kai valksmų biržėse negalima išdėstyti nurodytu atstumu dėl biržės pločio. Tokiu atveju valksmų užimamas plotas negali viršyti 24% biržės ploto. Kertant biržės, važinėti ne valksmomis draudžiama;

Punkto pakeitimai:

Nr. [477](#), 2000-10-31, Žin., 2000, Nr. 96-3054 (2000-11-10), i. k. 100301MISAK00000477

20.5. vykdant pagrindinius kirtimus, privaloma vadovautis Miškų sanitarinės apsaugos ir Miškų priešgaisrinės apsaugos taisyklių reikalavimais.

21. Kirtaviečių valymo reikalavimai:

21.1. valant kirtavietes, siekiama sudaryti palankias dirvos ruošimo, miško atžėlimo ir atkūrimo sąlygas, užtikrinti priešgaisrinį saugumą, miško sanitarinę apsaugą ir racionaliai panaudoti smulkia medieną bei kirtimo atliekas;

21.2. kirtaviečių valymo būdas nustatomas atsižvelgus į augimvietės sąlygas, žmonių lankymąsi, gaisrų pavojų, miško atkūrimo sąlygas, kirtimo technologiją ir turimas technines

priemonės kirtavietėms valyti. Sulaužytas ir stipriai pažeistas pomiškis iškertamas ir šalinamas kartu su kirtimo atliekomis. Būtina pašalinti pomiškį dengiančias šakas. Deginant kirtimo atliekas, būtina išsaugoti nuo ugnies pažeidimo perspektyvų pomiškį ir nekirstinus medžius. Deginti į krūvas nesurinktas kirtimo atliekas draudžiama. Atliekų krūvos pradedamos deginti nuo periferinės kirtavietės dalies ir paliktų augti medžių grupių;

21.3. kirtaviečių valymo būdai ir terminai nurodomi leidime miškui kirsti. Jeigu kirtimo atliekų nenumatoma panaudoti, plyno kirtimo biržės valomos šiais būdais:

a) nederlingose kerpšilio ir brukniašilio tipų (Ša, Na) augimvietėse šakas rekomenduojama susmulkinti ir paskleisti kirtavietėje;

b) taikant sortimentinę kirtimo technologiją ir medienai ištraukti naudojant medvežes bei savikroves priekabas, šakos kirtimo metu klojamos valksmuose. Išvežus sortimentus, iš tarpvalksmių iškertamas sulaužytas ir neperspektyvus pomiškis, kuris kartu su likusiomis šalia valksmo šakomis sumetamas ant jo;

c) kertant šlapiose augimvietėse ir medieną traukiant stiebais, šakos kirtimo metu taip pat sumetamos valksmuose ir suspaudžiamos traktoriais;

d) naudojant kitas technologijas, kur šakas sumesti į valksmus netikslinga, jos sumetamos į krūvas ir sudeginamos gaisrams nepavojingu laiku arba paliekamos supūti;

e) numatomos apželdinti kirtavietės gali būti valomos šakų grėbtuvais. Šakos sugrėbiamos į lygiagrečius, ne platesnius kaip 3 metrai volus. Atstumas tarp volų ne mažesnis kaip 20–40 metrų. Rekomenduojama volus suspausti, pervažiuojant juos traktoriumi.

PAGRINDINIŲ KIRTIMŲ YPATUMAI MAŽO PLOTO IR PRIVAČIUOSE MIŠKUOSE

22. Atskiruose mažo ploto miškeliuose pirmenybė teikiama atvejiniams ir atrankiniams kirtimams. Kertant plynai, rekomenduojamos mažesnio pločio ir ploto biržės. Papildomus pagrindinių kirtimų apribojimus mažo ploto miškeliuose nustato Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos (4 priedas).

23. Miško masyve, susidedančiame iš grupės smulkių privačių miško valdų, pageidautina kirtimus planuoti vienu metu, nepažeidžiant gretimų valdų savininkų interesų. Kiekvienam savininkui kirtimai projektuotini taip, kad nebūtų užkirstos galimybės gretimose valdose projektuoti ir kirsti pagrindinių kirtimų biržes.

Iki 5 ha ploto atskiruose miškeliuose projektuojant siauras biržes, leidžiama projektuoti „užkirtimus“, paliekant kulisas, ne siauresnes už projektuojamų biržių plotį.

ATSAKOMYBĖ UŽ TAISYKLIŲ REIKALAVIMŲ PAŽEIDIMĄ

24. Miškų valdytojai, savininkai, naudotojai ir medienos ruošėjai už šių taisyklių nesilaikymą atsako pagal Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksą ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

PAGRINDINĖS SĄVOKOS IR REKOMENDACIJOS MIŠKO KIRTIMŲ PROJEKTUI RENGTI

Tikslinė medžių rūšis – tai medžių rūšis, kuri pagal savo augimo našumą, medienos kokybę ir miškų funkcinę paskirtį labiausiai atitinka konkrečias augimviečių sąlygas.

Tikslinis medynas – tai medynas, kurio rūšinė sudėtis ir forma (ardiškumas) našumo, kokybės, tvarumo ir ekologiniu bei dirvožemio potencinio derlingumo panaudojimo atžvilgiu labiausiai atitinka augimvietės sąlygas, miško ūkinę paskirtį ir ūkininkavimo ekonominius bei techninius reikalavimus.

Blogos sanitarinės būklės medynas – tai medynas, kuriame daug sausuolių, išverstų, nulaužtų, džiūstančių ar kitaip stipriai pažeistų medžių, kuriuos pašalinus, likę gyvybingi medžiai sudarytų 0,4 ar mažesnio skalsumo medyną.

Taksacinis sklypas – tai vienalytis ar panašus pagal miško taksacinius rodiklius bei miško funkcinę paskirtį sklypas, kuriam taikytinos vienodos miško ūkinės priemonės.

Pastovus sklypas – tai vienodų ar panašių augimviečių sąlygų kompaktiškas miško plotas, kuriame gali augti vienodos tikslinės sudėties, struktūros ir produktyvumo medynas.

Plynas pagrindinis kirtimas – tai pagrindinių miško kirtimų būdas, kai pagal kirtimų taisyklėmis nustatytus normatyvus suprojektuotame ir atribotame miško plote iškertami visi medžiai, išskyrus biologinės įvairovės požiūriu paliekamus medžius, arba kai paliekamo po kirtimų medyno skalsumas tampa ne didesnis kaip 0,2

Biržių seka – tai laipsniškas biržinės sistemos medynų amžiaus (aukščio) didėjimas vyraujančių vėjų kryptimi, t. y. kai jaunesni medynai dengia nuo vėjų senesnius, pastarieji dar senesnius ir t. t. Suformuota (normalia) biržių seka laikomas toks medynų išsidėstymas, kai pastovaus sklypo ar jų komplekso vakarinėje dalyje vienos biržės pločiu auga jaunuolynas, o už jo, rytų kryptimi, per biržių plotį palaipsniui (kas 10–20 metų) išsidėstę tos pačios medžių rūšies vyresni medynai, baigiant brandžiais medynais pastovaus sklypo kraštinėje rytinėje dalyje. Taip išdėstyti medynai sudaro priešvėjinę apsauginę sistemą. Biržių sekos formuotinos didelio ploto vienodų ar panašių augimviečių ribose, siekiant optimizuoti erdvinį medynų išsidėstymą ir padidinti jų atsparumą vėjui, ypač drėgnose augimvietėse. Mažiau atsparaus vėjams bręstančio bei brandaus dengiamojo medyno aukštis neturi viršyti dengiančiojo medyno aukščio daugiau kaip 5 metrais. Todėl tokių medynų leistinas amžiaus skirtumas neturėtų viršyti 20, daugiausiai – 30 metų. Suformuotoje (normalioje) biržių sekoje medynų amžiaus pakopų skaičius nustatomas kirtimo amžių dalijant iš dengiamojo ir dengiančiojo medynų amžiaus skirtumo. (Pvz., kai šis skirtumas lygus 20 metų, o kirtimo amžius – 100 metų, tai suformuotoje sekoje medynų amžiaus pakopų turėtų būti 5 (100:20)).

Siekiant tolygaus biržių išdėstymo, prieš sudarant pagrindinių kirtimų (biržių) išdėstymo projektą, rekomenduojama visus brandžius ir bręstančius medynus pagal kirtimo eiliškumą suskirstyti į grupes: I – skubiai kirstini (pirmaisiais 1-5 metais), II – kirstini artimiausiu laikotarpiu (per 10 metų), III – galimi kirsti artimiausiu metu arba jų kirtimą galima atidėti tolesniam laikotarpiui.

Išdėstant biržes, ypač plynas, pirmiausia būtina atsižvelgti į liekančių gretimų medynų atsparumą vėjams – vienų medynų iškirtimas neturi iš esmės didinti vėjavartų pavojų paliekamuose medynuose. Tam pasiekti taikytinos įvairios priemonės: režtinos siauresnės biržės, kuriam laikui atidėtinas šio medyno ar pagreitintinas gretimų medynų iškirtimas, didintinas jų atsparumas vėjams (išretinant jų vakarinę dalį, nusausinant ir pan.).

Plynas pagrindinis kirtimas – tai pagrindinių miško kirtimų būdas, kai pagal kirtimų taisyklėmis nustatytus normatyvus suprojektuotame ir atribotame miško plote iškertami visi medžiai, išskyrus biologinės įvairovės požiūriu paliekamus medžius, arba kai paliekamo po kirtimų medyno skalsumas tampa ne didesnis kaip 0,2.

Kiti plyni kirtimai – tai kirtimai, kai iškertami visi medyną ar jo dalį sudarantys medžiai nepriklausomai nuo medyno amžiaus ir iškertamo sklypo ploto.

Priedo pakeitimai:

Nr. [339](#), 2001-06-25, *Žin.*, 2001, Nr. 63-2300 (2001-07-19), i. k. 101301MISAK00000339

TIKSLINIŲ MEDYNŲ SKIRTINGOSE AUGIMVIETĖSE VYRAUJANČIOS MEDŽIŲ RŪŠYS

Eil. Nr.	Augimvietės sąlygos		Vyraujančios medžių rūšys ir jų auginimo tikslingumo eilė	Pastabos
	miško tipai	dtg		
1.	kerpšilis, brukniašilis	Nae, Na, Ša	P	
2.	žaliašilis	Nb, Šb	P, E, M	
3.	mėlynšilis	Lb, La	P, E, (B)	
4.	šilagiris	Nc, Šc	E, P, M, A, (B)	Ažuolynai daugiau veistini PV Lietuvoje
5.	mėlynagiris	Lc	E, P, B, (A, D)	
6.	sausgiris	Nd, Šd	A, E, M, U, K, L, (B)	
7.	žaliagiris	Ld	A, E, U, B, (J, D)	PV Lietuvoje daugiau veistinas A, o Š ir R dalyje – E ir U
8.	baltmiškis	Nf, Lf	A, U, L, K, G, E, B, (D, J)	
9.	šlapgiris	Lf	U, A, B, (D, J, E)	
10.	balašilis	Ub, Ua	P, (E, B)	
11.	tyrašilis, balašilis durpinis	Pa, Pa(n)	P	
12.	raistšilis	Pb	P, B	
13.	paraistis	Uc	J, B, (P, E)	
14.	paraistis durpinis	Pb(n)	P, E, B	
15.	raistas	Pc	J, B, (P, E)	
16.	palieknis	Ud	J, U, B, (E)	
17.	palieknis durpinis	Pcn	E, J, B, (P)	
18.	lieknas	Pd	J, B, (U, E)	
19.	juodgiris	Uf	J, U, B, (E)	
20.	juodgiris durpinis	Pd(n)	U, J, E, A	

PASTABOS: 1. Skliaustuose nurodytos medžių rūšys toleruotinos, jei iš jų savaimė susiformavo medynas, bet ne rekomenduotinos.

2. Lentelėje nurodyta ūkinių miškų vyraujančių rūšių tikslingumo eilė. Vandens apsauginiuose ir rekreaciniuose miškuose pirmenybė teikiama ne eglei, o ilgaaamžėms, giliašaknėms, ažūriškesnėms, o rekreaciniuose miškuose – dekoratyvesnėms medžių rūšims.

3. Beržai ir drebulės mineralinėse, derlingose augimvietėse toleruotinos, jeigu jos motininiam medyne vyravo ir buvo geros selekcinės vertės bei ypač aukšto našumo (I(a)-I boniteto).

Pomiškio kiekis, pakankamas naujam medynui atkurti

Nurodytas pomiškio kiekis rodo savaiminį atžėlimą, pakankamą, kad iš jo būtų galima suformuoti naują medyną, jei bus išsaugota bent 70% pomiškio. Kai pomiškio mažiau, bet jo kiekis ne mažesnis kaip 1/3 nurodytojo lentelėje, pomiškį tikslinga išsaugoti.

Augimvietės sąlygos (dtg – miško tipai)	Skaitiklis – pakankamas perspektyvaus saugotino skirtingo aukščio pomiškio kiekis tūkst. vnt./ha, vardiklis – dirbtinai įveistų želdinių medelių kiekis							
	pušis		eglė		ąžuolas, liepa		uosis, klevas	
	iki 0, 5 m	per 0, 5 m	iki 0,5 m	per 0, 5 m	iki 0, 5 m	per 0, 5 m	iki 1,0 m	per 1, 0 m
Nae kerpšilis, Na – brukniašilis		10	8	-	-	-	-	-
Kitos augimviečių sąlygos	8	6	6/4	4/3	6	4	8	5

PASTABA. Lentelės duomenimis reikia vadovautis miškotvarkos specialistams, projektuojantiems biržes.

KIRTIMŲ APRIBOJIMAI SAUGOMŲ TERITORIJŲ IR SPECIALIOSIOS PASKIRTIES MIŠKUOSE

(Išrašai iš „Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų“, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1982 05 12 nutarimu Nr. 343 ir papildytų 1995 12 29 nutarimu Nr. 1640, 1996 09 30 nutarimu Nr. 1135, 1997 04 28 nutarimu Nr. 414, 1998 03 24 nutarimu Nr. 345)

75. Kurortų apsaugos zonas sudaro 3 juostos: pirmoji – griežto režimo, antroji – apribojimų, trečioji – stebėjimų.

77. Antrojoje juostoje draudžiama:

77.7. vykdyti pagrindinius miško kirtimus.

92. Pirmojoje (griežtojo režimo) požeminių vandens telkinių (vandenviečių) juostoje draudžiama:

92.5. plynai kirsti mišką.

XXVI. Miško naudojimo apribojimai

108. Pagal Lietuvos Respublikos miškų įstatymą (Žin., 1994, Nr. [96-1872](#)) miško naudojimo teisės gali būti apribotos visuomenės, aplinkos bei miško apsaugos interesais.

109. Miestų, kurortų miškuose, miško parkuose, miškuose, esančiuose kilometro spinduliu apie respublikinės reikšmės sanatorijas, poilsio namus, pensionus, profilaktoriumus, turistines bazines, draudžiami pagrindiniai plyni ir neplyni kirtimai (išskyrus atkuriamuosius kirtimus blogos būklės medynuose), taip pat draudžiama naudoti chemikalus. Pagal miškotvarkos projektus gali būti uždrausta kirsti kai kurių rūšių medžius, taip pat apribotas ugdomųjų, sanitarinių ir landšaftinių kirtimų laikas.

110. Miškuose kilometro atstumu nuo Baltijos jūros ir Kuršių marių draudžiami pagrindiniai plyni ir neplyni kirtimai (išskyrus atkuriamuosius kirtimus blogos būklės medynuose), taip pat draudžiama naudoti trąšas ir chemikalus.

111. Atskiruose iki 5 hektarų ploto laukų apsauginiuose miškeliuose, nutolusiuose nuo artimiausiojo miško daugiau kaip 400 metrų, plyni pagrindiniai kirtimai draudžiami. Ši nuostata netaikoma gryniesiems pušynams, drebulynams, juodalksnynams ir baltalksnynams. Šiuose medynuose plyni pagrindiniai kirtimai leidžiami ne didesnėmis kaip 2 hektarų biržėmis, taikant pušynams 15 metų, o kitų rūšių medynams 10 metų šliejimo periodą. Atskiras iki 2 hektarų ploto miškelis gali būti plynai nukirstas 2 biržėmis, o didesnio ploto – ne mažiau kaip 3 biržėmis.

112. Miško sklypuose, esančiuose daubų ir skardžių šlaituose, draudžiami plyni pagrindinio naudojimo kirtimai.

113. Retųjų paukščių lizdavičių apsaugos juostose ir kurtinių tuokvietėse draudžiami plyni ir neplyni pagrindiniai kirtimai. Kiti kirtimai draudžiami nuo balandžio 1 dienos iki rugsėjo 1 dienos.

Saugomose Lietuvos raudonosios knygos rūšių radimvietėse pagal miškotvarkos projektus gali būti nustatomi specialūs kirtimų laiko, būdo ir rūšių apribojimai.

114. Retų, vertingų rūšių medžių medynuose, etaloniniuose medynuose, rekreaciniuose miško sklypuose ir sklypuose su nuolatiniais tyrimų bareliais draudžiami plyni ir neplyni pagrindiniai kirtimai. Pagal miškotvarkos projektus gali būti nustatomi specialūs kirtimų laiko, būdo ir rūšių apribojimai.

115. 100 metrų pločio magistralinių ir krašto kelių apsaugos zonose draudžiami plyni kirtimai klevų, ąžuolų, liepų, maumedžių medynuose bei kituose, turinčiuose rekreacinę, estetinę reikšmę medynuose, taip pat medynuose, kuriuose įrengtos poilsio ir autotransporto aikštelės.

116. Iki 25 metrų pločio kultūros ir gamtos paminklų apsaugos zonose draudžiami visų rūšių miško kirtimai, išskyrus landšaftinius, sanitarinius ir medžių, kurių šaknys ardo paminklus, kirtimus, taip pat draudžiama naudoti chemikalus, vykdyti miško želdymo darbus, išskyrus tuos, kurie atliekami pagal specialius landšafto tvarkymo projektus.

117. 100 metrų pločio pamiškėse, miškų masyvų šiaurės vakarų, vakarų ir pietvakarių pakraščiuose draudžiami plyni kirtimai medynuose, dengiančiuose vėjams neatsparius medynus.

118. Pelkių mineralinio grunto salose (iki 5 hektarų) draudžiami plyni pagrindinio naudojimo kirtimai.

119. Privatūs miškai turi būti tvarkomi pagal Privačių miškų tvarkymo ir naudojimo nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995 m. birželio 14 d. nutarimu Nr. 825 „Dėl Privačių miškų tvarkymo ir naudojimo nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 1995, Nr. [51-1256](#)).

XXIX. Vandens telkinių apsaugos juostos ir zonos

125. Vandens telkinių apsaugos juostos ir zonos nustatomos pagal patvirtintus jų nuostatus ir pažymimos ūkinės veiklos apribojimų planuose. Vandens telkinių apsaugos juostos ir zonos miestuose, miesteliuose ir kaimuose tvarkomos pagal miestų, miestelių ir kaimų planavimo projektus.

126. Pakrantės apsaugos juostose draudžiama:

126.6. ne miško žemėje kirsti medžius ir krūmus (išskyrus sausuosius, vėjovartas, vėjalaūžas).

Archeologijos paminklų teritorijoje leidžiamas atrankinis kirtimas;

126.7. vykdyti pagrindinius plynus kirtimus, o iki 10 metrų pločio miškų juostose – kirsti ir pomiškį bei traką, naikinti miško paklotę.

127. Vandens telkinių apsaugos zonose draudžiama:

127.7. plynai kirsti medžius ir krūmus šlaituose, kurių nuolydis didesnis kaip 10 laipsnių, išskyrus piliakalnių šlaitus, tvarkomus pagal projektus.

XXXIV. Nacionaliniai ir regioniniai parkai

135. Nacionalinių ir regioninių parkų teritorijose nustatomi bendrieji veiklos apribojimai ir apribojimai pagal šių parkų funkcines (funkcinio prioriteto) zonas. Parkų planavimo schemų kraštovaizdžio (teritorijos) tvarkymo reglamentai juos papildo ir patikslina.

137. Miškai, esantys nacionaliniuose ir regioniniuose parkuose, tvarkomi, naudojami ir atkuriami, miškotvarkos projektai rengiami vadovaujantis Miškų apsaugos ir naudojimo saugomose teritorijose taisyklėmis bei kitais teisės aktais ir teritorijų planavimo dokumentais.

142. Nacionalinių ir regioninių parkų funkcinėse (funkcinio prioriteto) zonose nustatomi šie veiklos apribojimai:

142.1. rezervatuose ūkinė veikla draudžiama Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka;

142.2. kraštovaizdžio, geologiniuose, geomorfologiniuose, telmologiniuose (pelkių), hidrografiniuose, pedologiniuose (dirvožemių), botaniniuose, zoologiniuose, botaniniuose-zoologiniuose draustiniuose taikomi veiklos apribojimai, nurodyti Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų atitinkamuose XXXV–XLV skyriuose. Šiuose draustiniuose draudžiama statyti vasarnamius.

146. Kraštovaizdžio draustinių miškų kai kuriuose plotuose, nustatomuose pagal miškotvarkos projektus, draudžiami pagrindinio naudojimo plyni kirtimai, išskyrus atkuriamuosius kirtimus blogos būklės medynuose. Atrankiniais kirtimais leidžiama iškirsti tik gamtinę brandą pasiekusius medynus. Šiuose plotuose draudžiama sakinti mišką, naudoti trąšas ir chemikalus, taip pat gali būti apribotas biržių plotas, forma, šliejimo periodas, kirtimo laikas ir kai kurių vertingų rūšių medžių (ąžuolo, liepų) kirtimas.

155. Geomorfologinių draustinių teritorijoje draudžiama:

155.3. plynai kirsti mišką kalvų viršūnėse, 10 laipsnių ir statesniuose šlaituose.

157. Telmologinių (pelkių) draustinių teritorijoje draudžiama:

157.3. vykdyti miško pagrindinio naudojimo plynus kirtimus pelkėse ir jų apypelkiuose 100 metrų atstumu nuo pelkės ribos;

157.5. kirsti mišką neįšalus gruntu.

161. Pagal Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymą miškai, esantys pedologiniuose (dirvožemių) draustiniuose, tvarkomi, naudojami ir atkuriami pagal miškotvarkos projektus, suderintus su Aplinkos apsaugos ministerija.

162. Pedologinių (dirvožemių) draustinių teritorijoje draudžiama:
- 162.4. plynai kirsti mišką. Draudžiami miško ūkiniai darbai neįšalus gruntui.
165. Miškai, esantys botaniniuose draustiniuose, tvarkomi, naudojami ir atkuriami pagal miškotvarkos projektus, suderintus su Aplinkos apsaugos ministerija.
167. Botaninių draustinių miškuose draudžiama:
- 167.1. vykdyti pagrindinio naudojimo plynus kirtimus ir sakinti mišką sklypuose, kuriuose auga saugomi medynai arba augalų bendrijos;
- 167.2. dirbti miško ūkinius darbus neįšalus gruntui sklypuose, kur auga augalai, įrašyti į Lietuvos raudonąją knygą;
- 167.3. vykdyti plynus kirtimus pelkėse, V, Va boniteto medynuose.
171. Miškai, esantys zoologiniuose (teriologiniuose, herpetologiniuose, entomologiniuose) draustiniuose, tvarkomi, naudojami ir atkuriami pagal miškotvarkos projektus, suderintus su Aplinkos apsaugos ministerija.
172. Zoologinių (teriologinių, herpetologinių, entomologinių) draustinių teritorijoje draudžiama:
- 172.3. vykdyti pagrindinio naudojimo plynus kirtimus, sakinti mišką.
174. Miškai, esantys ornitologiniuose draustiniuose, tvarkomi, naudojami ir atkuriami pagal miškotvarkos projektus, suderintus su Aplinkos apsaugos ministerija.
175. Ornitologinių draustinių teritorijoje draudžiama:
- 175.4. vykdyti pagrindinio naudojimo plynus kirtimus, sakinti mišką, taip pat dirbti miškų ūkinius darbus nuo balandžio 1 dienos iki rugsėjo 1 dienos.
179. Miškai, esantys botaniniuose zoologiniuose draustiniuose, tvarkomi, naudojami ir atkuriami pagal miškotvarkos projektus, suderintus su Aplinkos apsaugos ministerija.
181. Botaninių zoologinių draustinių miškuose draudžiama:
- 181.1. vykdyti pagrindinio naudojimo plynus kirtimus, sakinti mišką sklypuose, kuriuose auga saugomi medynai arba augalų bendrijos, gyvena į Lietuvos raudonąją knygą įrašyti gyvūnai;
- 181.2. dirbti miško ūkinius darbus neįšalus gruntui sklypuose, kur auga augalai tų rūšių, kurios įrašytos į Lietuvos raudonąją knygą;
- 181.3. vykdyti plynus kirtimus pelkėse, V, Va boniteto medynuose.
184. Miškai, esantys rezervatų apsaugos zonose, tvarkomi, naudojami ir atkuriami pagal miškotvarkos projektus, suderintus su Aplinkos apsaugos ministerija.
185. Rezervatų apsaugos zonose draudžiama:
- 185.4. vykdyti pagrindinio naudojimo plynus kirtimus 300 metrų pločio juostoje aplink gamtinį rezervatą, išskyrus atkuriamuosius kirtimus blogos būklės medynuose, sakinti mišką.
-

Miško kirtimų apribojimai aplink retų paukščių lizdavietes

Aplink retų paukščių lizdavietes draudžiami plyni ir neplyni pagrindiniai kirtimai lentelėje nurodytu spinduliu. Kiti kirtimai draudžiami nuo balandžio 1 d. iki rugsėjo 1 d.

Metrais nuo lizdavietės	Saugomos lizdavietės
200	Gyvatėdžio, didžiojo erelio rėksnio, kilniojo ir jūrinio erelių, erelio žuvininko, juodojo gandro, sakalo keleivio, didžiojo apuoko
100	Juodojo ir rudojo peslio, vapsvaėdžio, mažojo erelio rėksnio, suopio, vištvanagio, gervės
50	Startsakalio, pelėsakalio, sketsakalio

Kurtinių tuokvietėse draudžiami plyni kirtimai. Kurtinių tuokviečių apsaugos zonose plynų kirtimų biržių plotas negali būti didesnis kaip 2 ha. Biržėse palikti pavienius stambius, šakotus medžius (7–10 tokių medžių 1 ha). Kurtinių tuokvietėse ir jų apsaugos zonose nuo sausio 1 d. iki rugpjūčio 1 d. draudžiami visi kirtimai ir kiti ūkiniai darbai.

Priedo pakeitimai:

Nr. [477](#), 2000-10-31, Žin., 2000, Nr. 96-3054 (2000-11-10), i. k. 100301MISAK00000477

Nr. [339](#), 2001-06-25, Žin., 2001, Nr. 63-2300 (2001-07-19), i. k. 101301MISAK00000339

**Lietuvoje taikomų bei taikytinų miško tipologinių klasifikacijų taksoninių vienetų atitikmenys
ir jų simboliai**

Dirvožeminės tipologinės grupės (dtg, pagal M. Vaiči)	Miško tipai (pagal S. Karaziją)			Edatopai (pagal P. Pogrebniaką, modifikuoti B. Labanausko)
	Pavadinimai	Simboliai		
		lotyniškai	lietuviškai	
Šae, Nae	kerpšilis (kerpinis)	cl	kš	A1 A(2)
Ša, Na	brukniašilis (brukninis)	v	brš	A(2)
La	žr. Lb			A(3)
Ua	žr. Ub			A(4)
Pa(n)	balašilis durpinis (mėlyninis – kimininis durpinis nusausintas)	m-sps	bšd	B(4)
	mėlynšilis durpinis (mėlyninis durpinis nusausintas)	m-s	mšd	B(3)
Pa	tyrašilis (gailinis – kimininis)	l-sp	tš	A(5)
Šb, Nb	žaliašilis (brukninis – mėlyninis)	v-m	žš	B(2)
Lb	mėlynšilis (mėlyninis)	m	mš	B(3)
Ub	balašilis (mėlyninis – kimininis)	m-sp	bš	B(4)
Pb(n)	paraistinis durpinis (mėlyninis – lendrūninis durpinis nusausintas)	cal-s	prd	C(4)
	mėlyninis durpinis (mėlyninis – kiškiakopūstinis durpinis nusausintas)	m-ox-s	mgd	C(3)
Pb	raistašilis (viksvinis – kimininis)	c-sp	rš	B(5)
Šc, Nc	šilagiris (kiškiakopūstinis)	ox	šg	C(2)
Lc	mėlyngiris (mėlyninis – kiškiakopūstinis)	m-ox	mg	C(3)
Uc	paraistis (viksvinis – lendrūninis)	cal	pr	C(4)
Pc(n)	palieknis durpinis (vingiorykštinis – įvairiažolis durpinis nusausintas)	fil-s	pld	D(4)
	žaliagiris durpinis (kiškiakopūstinis – plačialapis durpinis nusausintas)	ox-n-s	žgd	D(3)
Pc	raistas (viksvinis)	c	r	C(5)
Šd, Nd	sausgiris (žibuoklinis – kiškiakopūstinis)	h-ox	sg	D(2)
Ld	žaliagiris (kiškiakopūstinis – plačialapis)	ox-n	žg	D(3)
Ud	palieknis (vingiorykštinis – įvairiažolis)	fil	pl	D(4)
Pd(n)	juodgiris durpinis (dilgėlinis durpinis nusausintas)	ur-s	jgd -l	D(3-4)
Pd	lieknas (viksvinis – vilkdalginis)	c-ir	l	D(5)
Nf	baltmiškis (garšvinis)	aeg	bm	D(2-3)+ (su uosiu)
Lf	šlapgiris (viksvinis – įvairiažolis)	c-mh	šlg	D(3-4)+ (su uosiu)
Uf	juodgiris (dilgėlinis)	ur	jg	D(4)+ (su uosiu)

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [477](#), 2000-10-31, Žin., 2000, Nr. 96-3054 (2000-11-10), i. k. 100301MISAK00000477

Dėl Pagrindinių miško kirtimų taisyklių dalinio pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [339](#), 2001-06-25, Žin., 2001, Nr. 63-2300 (2001-07-19), i. k. 101301MISAK00000339

Dėl Pagrindinių miško kirtimų taisyklių dalinio pakeitimo